

Број/Број: 01/2-05-6/09

Сарајево/Sarajevo, 14. 12. 2009. год.

И з в ј е ш т а ј о одржаном семинару "Медији и обавјештајно-безбједносни систем у БиХ"

Заједничка комисија за надзор над радом ОБАБиХ, у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у БиХ и УСАИД ПСП БиХ, организовала је семинар "Медији и обавјештајно-безбједносни систем у БиХ".

Семинар је одржан 28. и 29. септембра 2009. године у хотелу "Стела" у Неуму.

Циљ семинара је био упознавање представника Медија са радом обавјештајно-безбједносног сектора у БиХ. Семинар је окупио више од 50 учесника из цијеле БиХ, а осим чланова Заједничке комисије за надзор над радом ОБАБиХ, семинару су присуствовали представници медијских кућа, представници обавјештајног и безбједносног сектора у БиХ, Мисије ОЕБС-а у БиХ, НАТО-а те представници невладиног сектора и професори факултета.

У име Комисије семинару су присуствовали:

1. Мирко Околић, предсједавајући
2. Божо Рајић, први замјеник
3. Шемсудин Мехмедови, други замјеник
4. Божо Љубић, члан
5. Славко Јовичић, члан
6. Зоран Копривица, члан
7. Садик Бахтић, члан
8. Драго Љубичић, члан
9. Садка Ђонко, секретар
10. Предраг Николић, стручни савјетник

У уводном обраћању г. Околић је поздравио присутне и пожелио им добродошлицу у име Комисије. Захвалио се на подршци коју су организацији семинара пружили Мисија ОЕБС-а у БиХ и ПСП УСАИД у БиХ. Подсјетио је да је Комисија већ организовала један семинар са медијима и да је овај семинар наставак напора Комисије на јачању сарадње са медијима с циљем остваривања што квалитетнијег надзора над обавјештајно-безбједносним сектором.

Семинар је реализован у четири панела на којима су учесници изложили своје ставове о односу медија и обавјештајно-безбједносног система у БиХ.

Панел бр. 1 Демократско друштво и обавјештајно-безбједносне службе

Модератор панела број један била је **проф. др Лада Садиковић** са Факултета криминалистичких наука у Сарајеву. Она је у уводном излагању нагласила важност дефинисања односа између слободе медија и обавјештајних служби. Демократско друштво

дефинишу плурализам и слобода изражавања као неопходни услови развоја демократског друштва. Позвала је учеснике панела да размотре односе медија и обавјештајних служби и размотре у којој је мјери БиХ демократско друштво.

Након њеног излагања учесницима се обратио **проф. Мирсад Абазовић** са Факултета криминалистичких наука. Он је говорио о раду савремених обавјештајних служби и односу медија према њима. У свом излагању дефинисао је безбједност као системску дјелатност државе, а обавјештајне службе као службе државе, а не дијелове било којег партикуларитета унутар државе.

Истакао је да организација обавјештајних служби не смије бити талац домаћих и међународних организација. Такође је нагласио да робинзонизам није дозвољен у раду оваквих служби.

Савремене службе усмјеравају пажњу државе на могуће појаве и тенденције у сфери унутрашњих конфликта, насилне промјене граница, унутрашњег поретка, трговине наоружања, наркотика и томе слично.

По питању дефинисања пријетњи, рекао је да постоји сукоб модерниста и традиционалиста везано за дефинисање пријетњи за националну безбједност.

Конвенционалне пријетње је окарактерисао као државне а неконвенционалне као недржавне.

На ове пријетње може се одговорити само непрестаном анализом пријетњи по уставни поредак и тежњом ка регионалној и колективној безбједности.

Као још један битан фактор који утиче на рад служби, нагласио је експлозију информација у савремено доба. Закључио је да проблеми стратешког, оперативног, тактичког и техничког нивоа представљају велики изазов за рад савремених обавјештајних служби.

По његовом мишљењу, још један од изазова је разноликост извора информација и број језика који се користе, те је апострофирао да се у појединим службама једва говори и један страни језик.

Као битан фактор навео је техничке могућности које омогућавају брз проток великог броја информација. Говорећи о односу тајних и јавних података, рекао је да преко 80% података који службе користе за рад долазе из отворених извора, а свега 20% из тајних извора.

Ауторитет обавјештајних служби мора се заснивати на ауторитету, а политички пролеми и односи појединих политичких група нису предмет рада служби, осим ако не угрожавају безбједност државе и грађана.

Крајњи циљ дјеловања и стратегије рада обавјештајних служби заснован је на заштити уставног поретка, државе и њених грађана. Оне морају бити праведне, непристрасне и не смију кршити законе те морају пружати помоћ и грађанима и заједници у рјешавању проблема, али из својих надлежности, рекао је г. Абазовић.

Њени припадници морају бити одговорни за оно што раде и кажу те одговорно користити средства која им се ставе на располагање. Обавјештајни суд не смије се креирати према жељама доносиоца одлука и не смије се ни измишљати ни минимизирати пријетње.

Нагласио је да је основни предуслов успјешног рада савремених служби перманентна едукација њених припадника.

По питању односа медија према служби нагласио је важност медија у профилирању јавности и њиховог става према службама али и питањима из области безбједности , а као важан фактор професионалног односа медија према раду навео је њихову сталну едукацију.

Медији би морали избјегавати мишљења самозваних и других квазиексперата, а нарочито сензационализам те једнострано одређивање на "наш" и "њихов". Нагласио је да је за успјешан рад медија обавезно уважавати мишљења стручњака, истраживачко новинарство и производњу и профилирање безбједносне културе.

Ценет Редферм из Мисије ОЕБС-а у БиХ говорила је о теми: "Медији чувари обавјештајног друштва". Она се представила као Американка која воли да критикује све у својој влади јер је то њено право, али је нагласила да то право носи и одговорност.

Кређибилност је услов за успјех у раду било да радите у међународној организацији, да сте политичар или новинар и зато је замолила све да размисле одакле долази кређибилитет у послу који обављају.

Питала је да ли се кређибилност заснива на народу који гласа, на изворима, на људима који читају и гледају ТВ програме. Такође се питала колико кређибилитет значи ако је народ незаинтересован за одређену област.

Ја бих наслову мог излагања додала "Медији и службеници као заштитници демократије", рекла је Редферм. Додала је да медији и државни службеници заједно морају чувати демократско друштво. Говорећи о новинарима, рекла је да они морају имати слободу дјеловања, приступ информацијама, људима, али исто тако људи морају имати и ограничења. Исто се односи и на службенике. Да би остали кређибилни, морају дјеловати у складу са законом.

Истакла је да је упозната са чињеницом да новинари имају мала примања која их ограничавају у њиховом раду.

Такође је нагласила да немају адекватну правну подршку која би их заштитила, а ни прилику да се усавршавају. Интернет није довољан, а уз то даје превише информација на основу којих се тешко доноси одлука. Понекад нису само медијске куће оне које вам отежавају рад већ и владини службеници који вам ускраћују информације.

Образовање је ипак кључно за успјешан рад и испуњавање обавезе чувара демократије. закључила је гђа Редферм.

Један од кључева демократије је постављање питања, а за то је потребно образовање и информација. Замолила је представнике медија да образују становништво шта су области рада ове комисије, шта ради ОБАБиХ, или о питањима од значаја као што су: како може ОБАБиХ радити ако је њен буџет на нивоу неке основне школе.

Позвала је све новинаре да искористе прилику као што је овај семинар да науче што више о ономе што пишу и на тај начин што објективније информишу грађане. Нагласила је да ће Мисија ОЕБС-а наставити улагати у образовање о питањима из области безбједности и пружити прилику медијима да науче да питају јер су питања неопходна.

Проф. Лада Садиковић закључила је да је њена дискусија у ствари позив на истраживачко новинарство, које очигледно недостаје у БиХ.

О теми демократског надзора обавјештајно-безбједносних служби говорио је **Мирко Околић**, **председавајући Заједничке комисије за надзор над радом ОБАБиХ**.

Он је у свом излагању нагласио да је Комисија свјесна улоге и важности медија и надовезујући се на излагање Џенет Редферм додао да су медији не само чувари демократског друштва него и очи и уши грађана и да је без њиховог активног учешћа немогућ ефикасан демократски надзор.

У наставку излагања дао је кратак осврт на историјат настанка, организацију и надлежности Комисије. Такође је нагласио важност сарадње са осталим елементима демократског надзора, међу којима је истакао улогу медија.

Од актуелних активности Комисије, нагласио је континуиране посјете организационим јединицама ОБАБиХ, али и другим институцијама које су у њеној надлежности у вези с примјеном Закона о заштити тајних података те рад на изради Закона о парламентарном надзору. Такође је рекао да је Комисија идентификовала потребу едукације грађана о питањима из домена њеног рада те је у ту сврху организовала више семинара и радионица, међу којима је и семинар у Неуму.

Истакао је да је Комисија до сада остварила велики напредак у парламентарном надзору, али да суочавала са одређени проблемима. Навео је примјер недостављања извјештаја надлежних институција, кашњење Годишње платформе обавјештајно-безбједносне политике и проблем рада по жалбама на процес безбједносних провјера.

На крају излагања рекао је да Комисија настоји унаприједити свој рад заснован на законским рјешењима и најбољим праксама на основу које ће ефикасан надзор рада над ОБАБиХ моћи спроводити не само комисија у овом сазиву него и комисије у наредним сазивима.

У току **дискусија Зоран Копривица** је упутио питање излагачима везано за независност и злоупотребу медија у извјештавању о раду обавјештајно-безбједносног система.

Такође је поставио питање колико је ОБАБиХ савремена обавјештајна служба.

Душан Золер представио се као бивши обавјештајни официр са више од 20 година рада у тим службама и истакао настојање у припреми овог семинара да се створи форум на којем ће се размјењивати идеје. Такође је напоменуо да обавјештајна заједница и медији у свом раду користе отворене изворе. Истакао је и сумњичавост међу групама и позвао на фер и коректан међусобни однос.

Славко Јовичић осврнуо се на бивше супротстављене обавјештајне службе и нагласио да је реформа обавјештајне заједнице у БиХ једна од најуспјешнијих.

Директор ТВ Кисељак Звонимир Рибичић рекао је да се у демократском друштву, без обзира што службе имају ограничења у транспарентности, одређене врсте информација морају обезбиједити грађанима. На тај начин би се јачало и повјерење у рад служби.

Проф. Мирсад Абазовић осврнуо се на дискусију рекавши да "уколико се свађају прошлост и садашњост, страда будућност". Сагласио се са г. Јовичићем, рекавши да се у цјелокупним друштвено-политичким односима реформа обавјештајне службе БиХ може сматрати успјехом. Говорећи о знању, навео је да незнање није проблем, али је проблем незнање у акцији. Закључио је да је потребна субспецијализација новинара у вези са безбједносним питањима.

Проф. Лада Садиковић рекла је да када се говори о људским правима пракса показује да су чак и пресуде суда за људска права у Стразбуру најчешће биле у корист државе.

БиХ је потписница многих уговора о људским правима и иако није све у пракси савршено, постоји рјешење за бољу будућност, а оно подразумијева прецизну примјену закона.

Проф. Рамо Маслеша, декан Факултета криминалистичких наука у Сарајеву, нагласио је политичко-економске аспекте функционисање БиХ као државе.

Такође је рекао да демократију ништа не може уништити као претјеривање у демократији.

Реформу ОБАБиХ оцијенио је као успјешну, али је поставио питање њене улоге у друштвено-политичком систему и модалитет надзора у друштвено-политичком оквиру.

Навео је неколико питања у вези са радом служби, нагласивши да је посебно изненађујуће недостављање платформе обавјештајно-безбједносне политике. Поставља се и питање како уопште функционише служба и на основу чега развија своје тактичке и оперативне планове.

У обавјештајном циклусу сваке државе политика и њени чиниоци имају важну улогу. Питање односа политике и службе у БиХ је једно од најзначајнијих.

Такође је нагласио потребу развијања нове обавјештајне културе која би укључивала и развијање новог односа према медијима.

Панел бр. 2 Медији о раду безбједносних институција у БиХ

У другом панелу представници медија имали су прилику да изнесу мишљење о раду обавјештајно-безбједносног система у БиХ. Модератор другог панела био је **Енес Зукановић из Центра за сигурносна и стратешка истраживања**.

Представник **БХРТ-а Јасмина Демировић** захвалила се организаторима семинарима, истакавши да новинари немају честу прилику за едукацију о овим темама.

Сагласила се са мишљењем да је едукација медија неопходна, али је истакла да редакције због недостатка финансијских средстава и кадра нису у могућности да едукацију спроведу у пракси.

У вези с питањем односа са обавјештајно-безбједносним системом, рекла је да однос није савршен те да чак и када се ради о агенцијама које имају портпароле чекање информација траје предуго. Навела је случај Вук-Херак, када се није могла добити информација о хапшењу именованог од БиХ институција већ је добијена од МУП-а Хрватске.

Нагласила је да нема довољно разумијевања према новинарима и да је овакав семинар добра основа за успостављање бољих механизма комуникације.

Алмир Терзић, новинар "Ослобођења", изразио је наду да ће семинар дати инпуте за квалитетнији рад убудуће. Истакао је да медији имају специфичну улогу у многим друштвеним сегментима, а поготово у раду обавјештајно-безбједносних служби.

Констатовао је да се укупно стање у обавјештајно-безбједносним структурама у БиХ не може оцијенити задовољавајућим. Нагласио је да убудуће треба остварити бољу сарадњу између медија и сектора безбједности.

Као примјер могуће сарадње навео је област уништавања неексплодираних убојних средстава.

Тачно је да је одговорност на медијима и да они треба да објављују истините информације, али је основно да се избаци политика из ОБА-е, СИПА-е и из ОСБиХ, рекао је г. Терзић.

Излагање је закључио констатацијом да би медијима требало обезбиједити услове за рад како би објективно извјештавали о раду обавјештајно-безбједносног сектора.

Новинарка **ТВ Хајат Елма Казагић** приказала је прилог који је урадила са представницима специјалне јединице СИПА-е. Нагласила је да у јединицама има професионалних кадрова који представљају државу како треба.

Нагласила је да овакви прилози о ОБАБиХ не постоје као и да има лоша искуства у односу са ОБАБиХ. Информације о раду ОБА-е су врло штуре и лимитиране.

Поставила је питање ко из ОБАБиХ гради односе са медијима. Нагласила је да је изјава "истрага је у току" или "не можемо коментарисати" довољна информација, али нема ни тога, рекла је Казагић. Додала је да би и такве информације спријечиле новинаре да шпекулишу у недостатку опширнијих информација.

Навела је примјер агенција у свијету које организују и "дане отворених врата", када се новинари упознају с њиховим радом.

Звонимир Рибичић, директор ХРТ Кисељак, сагласио се са изагањима својих колега.

Рекао је да медији немају увид у рад ОБАБиХ због тајности њеног рада, али то не би требало да буде изговор да се не зна шта она ради.

Признао је да и медији често у недостатку правих информација пласирају дезинформације које су лоше за ментално здравље грађана.

Такође, такве изјаве доводе у дилему представнике медија. Закључио је да грађани БиХ ипак вјерују медијима те би и из тог разлога морао бити бољи однос медија и обавјештајно-безбједносног система.

У име **ФЕНА-е** говорио је новинар **Муамер Селимбеговић,** који је оцијенио да медији нису едуковани и професионални. Рекао је да медији прије свега треба да буду професионални. Истакао је да свако своју реформу хвали као најуспјешнију, што на неки начин доводи у дилему новинаре. Говорећи о ОБАБиХ, поставио је питање колегама да ли су икад добили саопштење, позив за прес-конференцију или нешто слично. Као позитиван примјер навео је СИПА-у која је профилисала свој прес-центар.

ОБАБиХ треба да одреди свој приступ према медијима и на тај начин избјегне шпекулације типа пресретања телекомуникација и слично.

Рекао је да се не сјећа да је од ОБАБиХ добио било какво обавјештење у вези са њиховом активности. Ако је било информација, оне су стизале посредно.

Закључио је да треба радити на обавјештајно-безбједносној култури медија и овај семинар је добар примјер.

Драгана Кнежевић из РТРС-а указала је на лоша искуства у односима са ОБАБиХ, рекавши да све информације које добију о раду Агенције долазе од чланова Комисије.

Непостојање информација отвара простор за шпекулације те су новинари аутоматски дежурни кривци. Говорећи о ентитетским и каноналним МУП-овима, нагласила је коректан однос, а истакла је и коректан однос са СИПА-ом.

На крају је препоручила да је потребно да се побољша комуникација са ОБАБиХ.

Члан Комисије Божо Љубић рекао је да се може говорити или залагати за било шта, али се не може без политике. У вези с изјавом директора ХРТ Кисељак да политику треба избацити из медија, ОБА-е и СИПА-е, рекао је да је то у реду, али да треба избацити и ОБАБиХ из медија.

Закључио је да се без политике не може и да и директора СИПА-е именује предсједник САД-а. Зато треба укључити јавност, која ће својим сталним присуством утицати на законитост рада.

Зоран Вукадиновић рекао је да новинари нису предмет посматрања и рада ОБАБиХ.

Члан Комисије Божо Рајић рекао је да је семинар схватио као трипартитни покушај рјешавања питања између Агенције, Комисије и медија с циљем објективног информисања јавности.

Истакао је да је дужност свих да траже моделе помоћу којих би се превазишли проблеми у комуникацији медија и служби.

Говорећи о црно-бијелој медијској слици, рекао је да би се са мало више рафинираности могло побјећи од такве улоге. Презентацију Џенет Редферн оцијенио је апстрактном из угла америчког друштва које је далеко од нас, али се сагласио с њом у смислу тражења бољих рјешења.

Рекао је да Комисија треба да покрене иницијативу за успостављање тијела за односе са медијима у ОБАБиХ. У вези с излагањем Алмира Терзића о прислушкивањима, рекао је да се ништа мање од њега не боји прислушкивања, али да је, на основу провјера у Агенцији, увјерен да се праћења проводе на основу ваљаних судских налога.

Упутио је апел новинарима да не буду селективни него да дају исту прилику свима да једнако буду заступљени у новинама. Закључио је да је највећа подјела у БиХ идеолошка подјела, а медији у БиХ су идеолошки највише подијељени. Поготово је присутан лијеви дискурс, који у БиХ почиње иритирати.

Жељка Кујунџић из СИПА-е представила је рад Канцеларије за односе с медијима СИПА-е БиХ.

Представила је организацију и начин рада Канцеларије те истакла да постоји правилник о раду њеном раду. Указала је на шпекулације које медији у недостатку информација износе о раду СИПА-е. Навела је и практичне примјере у којима новинари траже информацију од Агенције након што већ напишу чланак. Позвала је медије да пишу објективно и професионално, јер је то њихова обавеза према грађанима БиХ.

Душан Золер предложио је да се организује један курс за новинаре, након којег би добили сертификат и били квалификовани за рад у вези с питањима из области безбједности.

Панел број 3 - Обавјештајно-безбједносни сектор о медијима

У оквиру панела број три представници обавјештајно-безбједносног сектора добили су прилику да говоре о улози медија и њиховом односу према обавјештајно-безбједносном систему.

Модератор панела био је **Денис Хаџовић из Центра за сигурносне студије** из Сарајева.

Претходне дискусије оцијенио је као критичке и корисне, у смислу изналажења најбољих рјешења за јачање сарадње и успостављање бољих односа у овој области.

Савјетник замјеника министра безбједности **Божо Антуновић** говорио је о односу Министарства безбједности БиХ и медија. У излагању се осврнуо на значај медија у смислу обезбјеђивања квалитетних информација и грађанима и ОБАБиХ. У вези с радом ОБАБиХ, рекао је да није проблем ако Агенција тајно прикупља податке уколико то ради у складу са законом.

Нагласио је проблем надзора који је по његовој оцјени код нас још увијек у зачећу те да је добро да се о томе разговара.

У свјетлу демократског надзора, истакао је да је немогуће очекивати директну сарадњу медија и Агенције, али да би требало посредним путем омогућити приступ информацијама.

Истакао је да су извршни и парламентарни надзор могући извор информисања.

Навео је и примјер надзора посебних радњи који спроводе судови.

Констатовао је да медији, а путем њих и грађани, имају право на информацију, али да оне морају бити ваљане и долазити из релевантних институција. Приликом информисања треба водити рачуна о истинитости и релевантности. Закључио је да треба јачати повјерење између медија и сектора безбједности.

Зоран Вукадиновић из ОБАБиХ говорио је о значају реформе обавјештајно-безбједносног сектора у транзицијским земљама у које спада и БиХ. Рекао је да су формиране нове службе које имају прецизно утврђене задатке, а најважнији је заштита уставног поретка. Истакао је да су развијени и демократски механизми контроле међу које спадају и медији. Демократски захтјеви немају алтернативу јер спречавају злоупотребу и повреду људских права.

Обавјештајни сектор мора прихватити надзор, а грађани тај сектор морају посматрати као елемент у њиховој служби а не као некога ко ради против њихових интереса.

Нагласио је и нужност разликовања рада служби и односа према медијима у демократским и тоталитарним режимима. У демократским друштвима медији су добродошли у раду служби.

Њихова улога је активна и свакодневна и, по његовој оцјени, даје позитивне резултате. Медији треба да демистификују рад обавјештајног сектора.

У контексту медија и информисања јавности закључио је да је јавност БиХ добро информисана о дешавањима у овој области. Као лични утисак, навео је да јавност има доста добар увид у рад обавјештајно-безбједносног сектора.

На крају се сагласио да медији имају право када говоре о не тако честом појављивању представника ОБА-е у јавност, али је то образложио специфичношћу рада.

Недостатак комуникације оцијенио је као проблем који се може превазићи.

Жељка Кујунџија из СИПА-е, као примјер манипулације медија, навела је конкурс СИПА за интерфејс центар о којем су медији необјективно писали. Иако је упућен деманти, његова снага није јака као информација која је већ отишла у јавност. Навела је примјер инструкције којом је СИПА покушала да уреди односе с јавношћу а којом се прописује да односе одржава директор, портпарол или за то овлашћено лице.

Такође, рекла је да је информисање медија и јавности један је од приоритета у раду СИПА-е.

У раду с медијима навела је писане и говорне технике као што су најаве, саопштења, одговори на упите и мејлове, телефонски разговори, конференције и посебни догађаји.

Истакла је да јој је циљ истинита и кредибилна информација. Такође је рекла да води рачуна о благовременом достављању информација.

Као горући проблем у комуникацији навела је тајне информације, нагласивши да су безбједност припадника СИПА-е и интерес истраге неприкосновени. Нажалост, поједине институције откривају те информације, а медији их преносе и тиме угрожавају истрагу.

На крају је још једном позвала на објективност у писању и разумијевање у раду обавјештајно-безбједносног сектора.

Денис Хацовић закључио је да се из наведених излагања може закључити да је ОБА задовољна односом с медијима, а да СИПА има прилично изграђен однос с медијима.

Г. Околић је оцијенио да поједине дискусије говоре о недовољном познавању структуре ОБАБиХ и да она, за разлику од других, није јавна. Такође је нагласио да ОБА није полицијско тијело и не може давати податке јер их даје полицијским структурама те то треба имати у виду приликом успостављања контаката.

Алмир Терзић рекао је да се може закључити да медији имају више информација него обавјештајно-безбједносна агенција јер нема информације о сарадњи агенција и служби. Није му познат статистички податак о резултатима рада и колико користе медије као извор информација. По питању сарадње са судом и тужилаштвом, рекао је да медији увијек узимају информације са више података, па и онда кад то открива идентит осумњичених. То питање треба да ријеше агенције међусобно.

Јоханес Виерек из ОХР-а рекао је да је евидентна фрустрација медија, али да треба имати у виду и одговорност у коректном писању и специфичност рада агенција као што је ОБА.

Они који мисле да ће обавјештајци говорити на ТВ биће разочарани, јер је њихов рад тајан, али је изразио увјерење да би ОБАБиХ имала користи од развоја стратегије за односе са медијима.

Рекао је да је ОБА под контролом Савјета министара БиХ, те да би се можда њему требало обратити у недостатку информација, као и да би неке од фрустрација медија требало упутити тој адреси. На крају је рекао да је добар примјер порука коју је Комисија дала о илегалном прислушкивању у смислу да га можда има, али да не долази од ОБАБиХ.

Проф. **Рамо Маслеша** рекао је да је фрустрација претешка ријеч у описивању односа медија и агенција.

Као позитиван примјер агенције у спровођењу закона навео је Словеначку обавјештајну службу и Безбједносно-информативну агенцију Србије, које имају своје веб-странице и квалитетне односе с медијима.

За медије је нагласио да треба да знају више о прописима којима се регулише рад обавјештајно-безбједносног сектора, што би био предуслов за њихов успјешан рада.

Алмир Терзић рекао је да ни он ни његове колеге немају фрустрација у вези с радом агенција, али да се морају бавити њиховим радом и као примјер навео да се против појединих воде кривични процеси.

Панел бр. 4 - Улога међународне заједнице у раду обавјештајно-безбједносних структура у БиХ

Четврти панел представио је улогу међународне заједнице у раду обавјештајно-безбједносног сектора у БиХ. Модератор панела био је **Недим Хогих из ПСП УСАИД** пројекта у БиХ.

Душан Золер из Мисије ОЕБС-а у БиХ говорио је о улози Мисије ОЕБС-а у раду обавјештајно-безбједносних институција. Рекао је да је БиХ потписница многих међународних споразума којима се регулише рад обавјештајно-безбједносног сектора, као и Кодекс понашања чији је потписник и БиХ. Истакао је да Парламентарна секција Мисије ОЕБС-а сарађује са Заједничком комисијом за надзор над радом ОБАБиХ и Заједничком комисијом за одбрану и безбједност Парламентарне скупштине БиХ.

Нагласио је да медији често критикују путовања у иностранство, али кад је ријеч о овој комисији, свака посјета је веома корисна и искоришћена на најбољи могући начин.

Рекао је да мисли да су многи љубоморни када виде шта је постигла ова комисија. Признања долазе и из иностранства и, не желећи именовати комисије, посебно је нагласио да многи сматрају да су парламентарни надзор овог сектора у БиХ и рад ове комисије далеко бољи него у другим земљама.

Такође је нагласио и важност рада Канцеларије Комисије и указао на помоћ коју је Мисија ОЕБС-а пружила у опремању и њеном раду.

У вези с питањем медија, рекао је да се не може избјећи да обавјештајне службе долазе у сукоб с медијима због необјављивања тајних информација, а које некад процуре у јавност. Мисија ОЕБС-а активно ради са Комисијом на успостављању форума за дијалог и превазилажењу таквих проблема.

Такође је истакао да постоје одређени лимити и они се морају поштовати, а поготово када се ради о члановима Комисије који не могу јавно говорити о свим њиховим сазнањима о Агенцији јер их на то обавезује закон.

Излагање је закључио констатацијом да је ова комисија овлашћена да спроводи надзор над законитошћу рада ОБАБиХ, а одређење ОЕБС-а је да јој помогне у томе.

Политички савјетник у Штабу НАТО-а Сарајево, **Кенет Линсди**, говорио је о НАТО-у и његовој улози у раду обавјештајно-безбједносног система у БиХ.

Рекао је да сарадња НАТО-а и БиХ траје дуго и мијењала је своје облике, али одређене БиХ према НАТО-у датира још од 2001. године. То је наглашено и у Закону о одбрани БиХ, а исказано је и кроз напоре које је БиХ уложила у реформи одбране.

Као чланица ПфП програма, БиХ је прошла неколико фаза и тренутно се налази пред посљедном фазом - МАП или Акционим планом за чланство. Истакао је важност потписивања Безбједносног споразума између НАТО-а и БиХ на основу којег је могуће размјењивати повјерљиве информације. Такође је говорио о активној улози НАТО-а у изради више закона из области обавјештајног и безбједносног сектора. Нагласио је да НАТО континуирано организује студијске посјете и семинаре као што је овај.

Између осталих активности којима НАТО доприноси раду обавјештајно-безбједносног сектора у БиХ навео је и допринос уништавању неексплодираних убојних средстава као и рјешавање проблема вишка муниције.

Присутне је подсетио да је БиХ основала НАТО координациони тим који ради у областима усмјереним ка бржем уласку БиХ у НАТО.

Говорећи о могућности уласка БиХ у НАТО, навео је да су Хрватска и Албанија спровеле по 10 година у МАП-у припремајући се за улазак у НАТО.

Представник **ЕУПМ-а Бојд Мекекни** рекао је да се из претходних излагања види да сви волимо да критикујемо, али не волимо да примамо критике.

Констатовао је да је чињеница да до почетка 2000. нисмо имали заједничке полицијске агенције, али су онда основане и почеле радити СИПА, Служба за странце, Гранична полиција БиХ.

Рекао је да, у поређењу са осталима институцијама, Гранична полиција најбоље функционише, али за резултате у раду треба времена.

Осврнувши се на јучерашњу дискусију, рекао је да је потребна комуникација. Узимајући прошлост, садашњост и будућност, тешко је одредити крај приче о ЕУПМ-у. Рекао је да су они овдје док ми то желимо. ЕУПМ је требало да заврши мандат у децембру 2009, али је упућен захтјев за продужетак мандата у 2010. и 2011. години. Званичници из Брисела долазе у посјету БиХ и воде разговоре са полицијским агенцијама и међународним организацијама те доносе закључке о наставку мисије ЕУПМ-а.

Нагласио је да ЕУПМ никад није имао извршни мандат. Дошли смо под окриљем УН-а и ИПТФ-а и многи су имали погрешно мишљење да ћемо у сарадњи са ОХР-ом имати већа овлашћења.

Наше одређење је стварање партнерског односа кроз који треба да дефинишемо шта треба урадити, рекао је г. Бојд. Једна од области коју смо покушали да регулишемо са БиХ властима је стварање сопствене стратегије у области борбе против корупције и организованог криминала. Такође је рекао је да ће ЕУПМ наставити да ради са судовима, тужилаштвима, затворским јединицама и да за сада имају четири регионална центра која су врло активна у том смислу: Сарајево, Мостар, Тузла, Бања Лука. За медије је рекао да треба да информишу јавност, али на објективан начин. Закључио је да ће заједно са осталим међународним факторима наставити да јача агенције за спровођење закона с циљем борбе против организованог криминала.

Проф. Рамо Маслеша осврнуо се на излагање представника ЕУПМ-а рекавши да је изнио доста чињеница и да би можда требало у будућности организовати посебно савјетовање о теми „полиција и тужилаштво“. Такође је рекао да можемо имати савршене закона, али је то мртво слово на папиру ако немамо одговарајуће кадрове који ће то спровести.

При томе је као примјер навео студију о корупцији полиције у БиХ и студију о 1200 младих испитаника од којих је у предделинквентној фази њих 80 посто. Рекао је да домаћим полицијским агенцијама треба дати шансу у смислу опремљености какву имају друге полиције у региону.

Муамер Селимбеговић је сумирајући утиске о скупу рекао да су службе и медији на истом задатку, али можда са различитих аспеката. Изразио је задовољство што је тај став и превладао те је изразио мишљење да је дијалог кључ за рјешавање свих проблема.

Семинар су оцијенили позитивно и остали учесници, изразивши наду да ће овакви скупови бити организовани и убудуће. Закључено је да ће Канцеларија секретара Комисије у сарадњи са члановима Комисије урадити закључке и пратити њихову реализацију.

Комисија је донијела следеће

З А К Љ У Ч К Е

1. Медији немају прилику да се образују из области рада обавјештајно-безбједносних служби. С тим у вези потребно је размотрити могућност организовања курса за новинаре у организацији ОБА-е и Заједничке комисије за надзор над радом ОБАБиХ БиХ.
2. Безбједносне службе и ОБАБиХ, због специфичности свог рада у интересу државне безбједности, интереса истраге и безбједности запослених, одређене информације држе тајним. Представници медија треба да воде рачуна о објављивању информација чијим би се откривањем озбиљно угрозила тајност.
3. Односи ОБАБиХ и медија нису на задовољавајућем нивоу. Потребно је да ОБАБиХ размотри могућност успостављања канцеларије за односе с јавношћу путем које ће се одржавати контакти са медијима.
4. Обавјештајно-безбједносни систем мора бити деполитизован деидеологизован.
5. Заштита људских права у односу на рад обавјештајно-безбједносних служби је досљедна и прецизна примјена закона којима се регулише ова област.
6. Медији треба да профилишу новинаре који би се више бавили питањима из обавјештајно-безбједносног сектора.
7. У недостатку правих и благовремених информација, у медијима су честе појаве шпекулација о теми рада обавјештајно-безбједносног сектора. С циљем избјегавања шпекулација и професионалнијег и објективнијег рада, медији треба више да користе релевантне изворе из државних институција и експерте за ову област. Институције из области обавјештајног и безбједносног сектора треба да успоставе бољу комуникацију са медијима како би информације у медијима о њиховом раду биле објективне и тачне.
8. Медији нису предмет рада ОБАБиХ, али су користан извор информација и у интересу је ОБАБиХ да тај извор буде што кредибилнији и професионалнији.
9. Медији и ОБАБиХ налазе се на истом задатку, али у различитим улогама, а и једни и други раде у интересу БиХ њених грађана.

На крају семинара Мирко Околић захвалио се учесницима изражавајући увјерење да је ово само почетак добре сарадње између Комисије и медија у надзору над обавјештајно-безбједносним сектором у БиХ и да ће се она наставити и убудуће.

Председавајући Комисије

мр Мирко Околић

Достављено:

- наслову
- а/а